СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТА НА НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № Н-1 ОТ 2023 г. ЗА ВПИСВАНЕТО, КВАЛИФИКАЦИЯТА И ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА НА ВЕЩИТЕ ЛИЦА

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**Висш съдебен съвет** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	Съгласува проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица		
2.	**Прокуратура на Република България** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	Няма бележки и предложения.		
3.	**Европейска прокуратура** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	1. Да отпадне създаденото изречение второ в чл. 19, ал. 1 „По разследвания, възложени от европейски делегирани прокурори на следовател от Националната следствена служба, разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, когато не са извършени от служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, се заплащат от бюджета на Администрацията на европейските делегирани прокурори в Република България. 2. Да отпадне направеното изменение в чл. 27, ал. 2 „Сумите се изплащат от депозит или от бюджета на органа, назначил експертизата. По разследвания, възложени от европейски делегирани прокурори на следовател от Националната следствена служба, сумите се изплащат от бюджета на Администрацията на европейските делегирани прокурори в Република България. Плащането на сумите се извършва след представяне от вещото лице на документ, съдържащ реквизитите по чл. 7 от Закона за счетоводството.	Приема се.	Отразено в текста.

4.	**Върховен касационен съд** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	Върховният касационен съд изразява положително становище по представения проект. Предлагат да се осмисли като основание за отписване на даден специалисти системното представяне на неточни (неясни, необосновани, будещи съмнение в правилността им) експертизи.	Не се приема.	Съгласно чл. 16, ал. 1, т. 5 от Наредбата специалист, включен в списъка на вещите лица, може да бъде отписан при нарушение на принципите по чл. 2 (едни от които са научна обоснованост на средствата и методите, използвани при експертното изследване и добросъвестност, обективност, всестранност и пълнота на експертното изследване или неспазването на етичните правила за вещи лица; Посочените случаи са основание да се назначи допълнителна или повторна експертиза: „Чл. 153 НПК Допълнителна експертиза се назначава, когато експертното заключението не е достатъчно пълно и ясно, а повторна - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност. Чл. 201 ГПК Допълнително заключение се възлага, когато заключението не е достатъчно пълно и ясно, а повторно - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност.“

		Предлагат въвеждането на специални изисквания към специалистите - автотехнически инженери. Доколкото сред тях има разлика в квалификацията им, предлагаме към изискванията за вещите лица по чл. 7, ал. 1 от Наредбата да бъдат предвидени следните условия: - по отношение на кандидатите, завършили специалност „Автотехническа експертиза” с образователна и квалификационна степен „магистър” да не се изисква наличие на задължителен стаж от 5 години;	Приема се по принцип.	Предложена е нова ал. 3 в чл. 1 от проекта на Наредба.
		- по отношение на останалите кандидати без такава специализация да се въведе изискване да са преминали курс на обучение с положен изпит в специализирано звено (което е възможно да бъде създадено към съответна браншова организация) и въз основа на това получили лиценз за осъществяване на експертна дейност в системата на правораздаването.	Не се приема.	В чл. 7, ал. 2, т. 5 и 6 от Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица е въведено изискването лицето, което може да бъде утвърдено за вещо лице, да е вписано в съответния регистър на лицата, притежаващи определена професия, правоспособност или квалификация, когато такова вписване се изисква по закон или да притежава диплома, свидетелство, удостоверение, сертификат, лиценз или друг документ, издаден от висше училище, професионална организация или учреждение по силата на закон, с който документ се удостоверява наличието на съответната квалификация или правоспособност.

		Предлагат да се обмисли възможността за създаване на съответна нормативна уредба, независимо дали в обсъжданата Наредба или друг нормативен акт, предвиждащ централизиран орган за организиране обучението, лицензирането, повишаването на квалификацията и верифицирането на вещите лица.	Не се приема.	Обособяването на централизиран орган за организиране обучението, лицензирането, повишаването на квалификацията и верифицирането на вещите лица изисква да бъде направен анализ и планиране на необходимите допълнителни финансови средства, необходими за осъществяване на дейността.
5.	**Министерство на електронното управление** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	На основание чл. 7з, ал. 1 от Закона за електронното управление (ЗЕУ), съгласувам проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (НИД на Наредба Н-1), **със следните бележки и предложения:** 1. В предложеното с § 3, т. 1, буква „а“ изменение в ал. 1 на чл. 10 от Наредба Н-1 е предвидено, че заявлението по образец съгласно Приложение № 2 за вписване в списъка на вещите лица може да се подава и по електронен път. Не е посочено как същото се подписва от заявителя. В тази връзка предлагам да се посочи, че при подаване заявление по електронен път, същото следва да бъде подписано с квалифициран електронен подпис (КЕП). 2. В предложеното с § 3, т. 1, буква „в“ изменение в чл. 10, ал. 1, т. 2 от Наредба Н-1, аналогично на предвидената промяна относно изискване на копие на диплома за висше образование, предлагам след думите „средно	Не се приема. Приема се.	Считаме че въвеждането на изискване за подписване с КЕП на заявлението за включване в списъка на вещите лица е ограничително спрямо кандидатите. Формулираният текст не препятства използването на КЕП от кандидатите. Отразено в текста.

		образование“ да се добави „преди 1 януари 2007 г.“, както и аналогично да се изисква заверено копие на дипломата, а не оригинал на самата диплома за средно образование. 3. В предложеното с § 3, т. 1, буква „г“ изменение в чл. 10, ал. 1, т. 4 от Наредба Н-1, с което думата „нотариално“ се заличава, а текстът става неясен. В него следва да бъде пояснено какво се има предвид под термина „заверено копие“ - кой и по какъв начин заверява копието (напр., с изписване на текст „Вярно с оригинала“ и подпис от лицето-заявител или нещо друго).	Не се приема.	Поддържаме, че текстът е ясен. Идентична формулировка се съдържа и в чл. 10, ал. 1, т. 2 и 10.
		Освен горното, следва да имате предвид и да съобразите съдържанието на т. 4 с направената промяна в Кодекса на труда (КТ) (Обн. ДВ, бр. 85 от 2023 г.), с която от 01.06.2025 г. в законодателството ни се въвежда Регистър на заетостта и единния електронен трудов запис. Единният електронен трудов запис е електронен документ, който съдържа данни и обстоятелства, свързани с трудовата дейност на работника или служителя, и е официален удостоверителен документ. (чл. 347а., ал. 1 от КТ (Нов - ДВ, бр. 85 от 2023 г., в сила от 01.06.2025 г.). Съгласно чл. 349, ал. 3 от КТ (Нова - ДВ, бр. 58 от 2010 г., в сила от 30.07.2010 г., изм. - ДВ, бр. 85 от 2023 г., в сила от 01.06.2025 г.), единният електронен трудов запис съдържа и определените в Закона за държавния служител данни за служебните правоотношения на лицата. Предвид гореизложеното, след влизане в сила на Глава седемнадесета от КТ, изискуемите в т. 4 документи и информация няма да бъдат необходими, а ще е възможно извършване на справка в Регистъра на заетостта по ред, определен с наредбата по чл. 62, ал. 5 от КТ.	Приема се по принцип.	Посочената нормативна уредба все още не е влязла в сила.

		4. По § 3, т. 1, буква „д“, с който се изменя съдържанието на т. 9 в чл. 10, ал. 1 от Наредба Н-1: Съгласно чл. 3, ал. 1 от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ), достъп до класифицирана информация се предоставя само на лица, получили разрешение за достъп, при спазване на принципа „необходимост да се знае“, освен ако този закон предвижда друго. Принципът „необходимост да се знае“ се състои в ограничаване на достъпа само до определена класифицирана информация и само за лица, чиито служебни задължения или конкретно възложена задача налагат такъв достъп. Не е ясно защо в т. 9 в чл. 10, ал. 1 от Наредба Н-1 се поставя допълнително условие за притежаване на разрешение за достъп до класифицирана информация (РДКИ), след като в Глава втора от Наредбата (чл. 7, ал. 1 и ал. 2) са посочени всички условия, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица, а там няма такова изискване. Не всяко вещо лице притежава РДКИ, издадено по повод изпълнение на служебни задължения. Това означава, че само в случай, че това се налага за изпълнение на възложена му от съда експертиза, то би могло да получи разрешение по реда на чл. 38 от ЗЗКИ за достъп до съответното ниво на класифицирана информация. В този смисъл, предлагам да се прецени съществуването на т. 9, което значително би ограничило кръга на лицата, подаващи заявление за включване в списъка, т.к. е напълно възможно на вещо лице никога да не му се наложи да използва такъв достъп.	Не се приема.	С проекта не се въвежда допълнително условие за притежаване на разрешение за достъп до класифицирана информация. Напротив - с предложеното допълнение в § 3, т. 1, б. „д‘‘ се предлага удостоверението за достъп до класифицирана информация да се приложи само ако е налично.
		5. Предложените промени следва да се отразят и в съдържанието на Приложение № 2 към	Прима се частично.	Отразени са промените, които са

		чл. 10, ал. 1, което се създава с § 24 от НИД на Наредба Н-1, като вземете предвид изискването за съгласуване с министъра на електронното управление на форматите и техническите изисквания, на които трябва да отговарят електронните документи, изпращани към и от органите на съдебната власт, както и начините за подаването им от гражданите и организациите (чл. 360е, ал. 1, т. 3 от Закона за съдебната власт).		относими и възприети.
6.	**Министерство на вътрешните работи** /Становището е получено в Министерството на правосъдието./	Следва да бъде направено пояснение по отношение на добавените в чл. 40, ал. 1, т. 3 и чл. 43 от наредбата органи, които ще имат служебен достъп до информационната система, а именно: „разследващите органи в Министерството на вътрешните работи”. В допълнение следва да се има предвид, че с Постановление № 359 на Министерския съвет от 23.10.2024 г. (обн., ДВ, бр. 90 от 2024 г.), от 01.01.2025 г. се определя нов размер на минималната месечна работна заплата за страната, а именно 1077 лв., което ще доведе до допълнително увеличение на разходите за органите, възлагащи експертизи.	Приема се. Приема се за сведение.	Отразено в текста.
6.	**Министерство на регионалното развитие и благоустройството** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	1. В § 5, с който в чл. 14 се създава нова ал. 2, след думите „по реда на“ да се добави „чл. 7 във връзка с чл. 3 от“ 2. В § 18, с който се създава ново Приложение № 2 към чл. 10, ал. 1, в заявлението думите „трите имена“ да се заменят с „име: собствено, бащино и фамилно“. 3. По Ваша преценка, в проекта на нормативен акт може да се включи изменение на чл. 11, ал. 1, чл. 13, ал. 2 и чл. 38, ал. 3, т. 1 от наредбата, в които думите „трите имена“ и „три имена“ да се заменят с „име: собствено, бащино и фамилно“.	Приема се. Приема се. Приема се.	Отразено в текста. Отразено в текста. Отразено в текста.

7.	**Становище на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет** /Становището е получено в Министерството на правосъдието/	Гражданският съвет към ВСС, след проведена дискусия, изразява положително становище и подкрепя Проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (обн., ДВ, бр. 18/2023 г.). Поддържа принципното си мнение, изразено с изпратени имейли до Министерството на правосъдието от 23.05.2023 г. и 06.06.2023 г., както следва: 1. В чл. 20, ал. I от Наредба Н-1 от 2023 г.: „При явяване на вещо лице и отлагане на делото по независещи от него причини на същото, освен разходите, се заплаща и възнаграждение в размер на 5% на час от действащата установена минимална работна заплата за страната.” 2. В чл. 24, ал. 1 от Наредба Н-1/14.02.2023 г.: „За всеки действително отработен час се заплата възнаграждение в размер на 5% от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата.” 3. В чл. 25, ал. 1 от Наредба Н-1/14.02.2023 г.: „За особено сложни и специфични експертизи, извършени от висококвалифицирани вещи лица, възнаграждението може да бъде увеличено със 100%.” 4. В чл. 25, ал. 3 от Наредба Н-1/14.02.2023 г.: „За експертизи, извършени в почивни дни, възнаграждението се увеличава със 100%, а през дните на официални празници — със 150%” 5. В чл. 7, ал. 1, т. 6: В края на текста да се добави „.., както и такива получени при допълнителна [надстроечна/ професионална квалификация, съгласно нормативната уредба. Специалните знания подлежат на поддържане и повишаване, както и отговарящи и съобразени с действащата нормативна уредба.” Пример: приложимите медицински стандарти,	Не се приема. Не се приема.	Предложението е съобразено със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР. Предложението не е относимо към чл. 7, ал. 1, т. 6 от наредбата.

		Български стандарти за оценяване, приложимите стандарти, посочени от Институт за Дипломираните експерт счетоводители и т. н. 6. Относно Справката-декларация по чл. 23, ал. 2 и чл. 24, ал. 2 от Наредба Н-1/14.02.2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, предложението е свързано с посочване на облагаемата сума във връзка със Закона за данъците на физическите лица (ЗДЛФ), поради необходимостта от правилно попълване на годишната данъчна декларация от всяко вещо лице. По ЗДФЛ се облагат получените доходи, в които няма място за възстановени разходи.	Не се приема.	Предложението не е ясно формулирано и аргументирано.
9.	**Становище от д-р Пламен Димитров** /Публикувано на Портала за обществени консултации/	Предложение за промяна на чл. 1, ал. 2, която да придобие следния вид: „...(2) Наредбата се прилага за специалисти, утвърдени като вещи лица, както и за всички специалисти, назначени като вещи лица от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство, включително и тези по изпълнителни дела…“ Предложение за добавяне на чл. 2а със следния текст: „Чл. 2а Дейността на вещите лица при извършване на експертизи представлява доставка на услуга.“ Предложение за промяна на чл. 5, ал. 2, която да придобие следния вид: „…(2) Експертизите са колективни, когато за извършването им е необходимо участието на две или	Приема се по принцип. Не се приема. Не се приема.	Предложена е нова ал. 3 в чл. 1 от проекта на Наредба. Предложението излиза извън концепцията на наредбата и предполага законодателен анализ. Заключението на вещото лице /експертизата/ е един от доказателствените способи в наказателното и гражданското производство и в този смисъл организацията на съдебната експертиза следва да се обвърже с наличие на ефективна законова и подзаконова база, която да регулира дейността ѝ. Предложението не е мотивирано.

		повече вещи лица от една научна област…“		
		Предложение за добавяне на чл. 5, ал. 4 със следния текст: „…(4) Допълнителна експертиза се назначава, когато е необходимо да се отговори на допълнителни въпроси към експертизата или когато експертното заключението не е достатъчно пълно и ясно по вече зададените въпроси, а повторна - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност...“	Не се приема.	Уредбата на допълнителните и повторни експертизи се съдържа в процесуалните закони: Чл. 153 НПК Допълнителна експертиза се назначава, когато експертното заключението не е достатъчно пълно и ясно, а повторна - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност. Чл. 201 ГПК Допълнително заключение се възлага, когато заключението не е достатъчно пълно и ясно, а повторно - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност.
		Предложение за добавяне на чл. 7, ал. 3 със следния текст: „…(3) Всяко утвърдено вещо лице може да изготвя експертизи в тясната научна сфера, област от изкуството или техниката, за която има необходимия образователен ценз и стаж…“	Не се приема.	В процесуалните закони е въведено такова изискване: Лица, на които се възлага експертиза - НПК Чл. 147. Експертизата се възлага на специалисти от съответната област на науката, изкуството или техниката. Назначаване на вещо лице - ГПК Чл. 195. (1) Вещо лице се назначава по искане на страната или служебно, когато за изясняване на някои възникнали по делото въпроси са необходими специални знания из

				областта на науката, изкуството, занаятите и други.
		Предложение за добавяне на чл. 16а: „Чл. 16а Идентифицирането на утвърдените вещи лица във всички случаи, когато е необходимо снемането им на лични данни, става чрез посочване на идентификационния им номер, с който са регистрирани в списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица и в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“.	Не се приема.	Предложението излиза извън предмета на наредбата.
		Предложение за промяна на чл. 20, ал. 1 и ал. 2: „Чл. 20. (1) При явяване на вещо лице, без да му бъде извършен разпит по независещи от него причини, на същото освен разходите се заплаща и обезщетение / компенсация в размер не по-малко от 3% от установената минималната работна заплата за страната към датата на явяване за всеки загубен час, включително и за времето необходимо за пътуване и подготовка. (2) При явяване на вещото лице, включително и когато е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза освен посочените в чл. 19, ал. 2 разноски се заплаща обезщетение / компенсация в размер не по-малко от 3% от установената минималната работна заплата за страната към датата на явяване за всеки загубен час, включително и за времето необходимо за пътуване и подготовка.	Не се приема.	Предложението е съобразено със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР.
		Предложение за промяна на чл. 23, ал. 4: „…(4) Когато експертизата е изготвена от повече от		

		едно вещо лице, възнаграждението по ал. 1 се заплаща на всяко едно от тях, като на определения като функционален организатор на експертизата се добавя и възнаграждение за самата организация на експертизата...“	Не се приема.	Наредбата не борави с понятието „функционален организатор‘‘.
		Предложение за промяна на чл. 24 и чл. 25: „Чл. 24. (1) Възнаграждението за компонентата по чл.23, ал.1, т. 1. се определя съгласно двустранно споразумение между възлагащия орган и специалиста, което включва методиката за ценообразуване. (2) Възнаграждението за компонентата по чл.23, ал.1, т.2 се определя както следва: 1. Вещо лице 1 степен – 7% от установената минималната работна заплата за страната към датата на назначаване на експертизата; 2. Вещо лице 2 степен – 10% от установената минимална работна заплата за страната към датата на назначаване на експертизата; 3. Вещо лице 3 степен – 15% от установената минимална работна заплата за страната към датата на назначаване на експертизата; 4. Вещо лице 4 степен – 20% от установената минимална работна заплата за страната към датата на назначаване на експертизата; (3) Възнаграждението за компонентата по чл. 23, ал. 1, т. 3 се определя като за всеки действително отработен час се заплаща възнаграждение в размер не по-малко от 3,5 % от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата. (4) Възнаграждението за компонентата по чл. 23, ал.1, т. 4 се определя съгласно двустранно споразумение между възлагащия орган и специалиста, което включва методиката за ценообразуване. (5) За експертизи, извършени в почивни дни или през тъмната част на денонощието, възнаграждението на час може да бъде увеличено от 75% до 150%, а през	Не се приема.	Предложението излиза извън концепцията на наредбата и предполага законодателен анализ.

		дните на официални празници или при тежки метеорологични условия – от 100% до 200%, като увеличението важи само за часовете отработени в горепосочените условия. (6) Възнаграждение се дължи и организационната дейност на вещо лице определено като организатор на колективни/комплексни експертизи. Чл.25. (1) Степента на квалификация и компетентност на вещите лица се определя съгласно алгоритъм посочен в приложение № 3, като за специалистите включени в списъка на вещите лица това се извършва еднократно за всяка календарна година, след представяне на съответните доказателства и документи.“ „Приложение № 3 Алгоритъм за определяне на степента на квалификация и компетентност на вещите лица: 1. Вещо лице 1 степен – 1-4 т. 2. Вещо лице 2 степен – 5-14 т. 3. Вещо лице 3 степен – 15-29 т. 4. Вещо лице 4 степен – 30 т. и повече. Критерии: 1. Академична длъжност или научна степен – 15т. 2. Непрекъснат опит като вещо лице за период не по-малко от 10 г. назад във времето, с участие в не по-малко от 50 експертизи годишно – 15т. 3. Непрекъснат опит като вещо лице за период не по-малко от 10 г. назад във времето, с участие в по-малко от 50 експертизи годишно – 10т. 4. Специализирано образование или завършен курс включващ придобиване на умения за изготвяне на експертизи – 10т. 5. Специалист записан в списъка с вещи лица – 5т. 6. Всяка година стаж като вещо лице с участие в поне 5 експертизи годишно носи допълнително по 1т.		

		Степента на квалификация и компетентност на вещите лица се определя от сбора на събраните точки.“ Алтернативно предложение за промяна на чл. 24, ал. 1 и ал. 4: „Чл. 24. (1) Възнаграждението за компонентата по чл.23, ал.1, т. 1. се определя съгласно конкретни алгоритми за ценообразуване за всеки клас експертизи – Приложение № … … (4) Възнаграждението за компонентата по чл. 23, ал.1, т. 4 се определя съгласно съгласно конкретни алгоритми за ценообразуване за всеки клас експертизи – Приложение № …“ Предложение за промяна на чл. 26: „Чл. 26. (1) Изготвената експертиза се представя заедно със справка декларация, към която се прилагат документи за извършените разходи, или със сметката по чл. 23, ал. 3. (2) Не се признават разходи за нощувки без представяне на документ или в размер над 15% от установената минимална работна заплата за страната към текущата дата. (3) Ако прецени, че са налице основания да увеличи първоначално определеното възнаграждение, органът, възложил експертизата, определя окончателно възнаграждение. (4) Ако вещото лице не представи справка-декларация или ако органът, възложил експертизата, прецени, че няма основание да увеличи възнаграждението, то остава в първоначално определения му размер или се определя по пазарна цена от органът възложил експертизата.“ Предложение за промяна на чл. 28, ал. 1, ал.2 и ал. 3: „Чл. 28. (1) Когато експертизата е назначена по искане на страни, които не са освободени от заплащане на разноски, се определя първоначално възнаграждение което се определя предварително с първоначални	Не се приема. Не се приема.	Предложението е съобразено със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР. Няма процесуална пречка вещото лице да поиска увеличение на определеното му възнаграждение от органа, назначил експертизата (чл.

		депозити, които се внасят по сметката на органа назначил експертизата. (2) По дела, по които страните са освободени от разноски, се определя първоначално възнаграждение от бюджета на съда. (3) Първоначалното възнаграждение се определя по преценка на възлагащия орган, като е допустимо представяне на проформа справка декларация от вещото лице, в която да е видна прогнозна стойност на експертизата.“		26, ал. 3 и чл. 27, ал. 4 от наредбата). Следва да се има предвид, че страните в съдебното производство също могат да вземат отношение към определеното възнаграждение на вещото лице, като съдът преценява дали да вземе предвид исканията или възраженията им. Съществува процесуална възможност въпросът за възнаграждението на вещото лице да се разгледа от въззивния съд по искане на страните за изменение на постановеното решение в частта му за разноските, в които се включва и възнаграждението на вещото лице – чл. 248 във връзка с чл. 274 от Гражданския процесуален кодекс. По този начин по-горният съд осъществява контрол за правилността на акта на съда, определил възнаграждението и разноските на вещото лице.
		Предложение за промяна на чл. 28, ал. 4: „…(4) Възнаграждение се определя и за устно допълнение към експертизата дадено в съдебно заседание, като стойността се определя от съдебния състав, без необходимост от справка-декларация, но не по-малко от 7% от установената минималната работна заплата за страната към съответната дата…“	Не се приема.	Предложението е съобразено със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР.
		Предложение за добавяне на чл. 28, ал. 6: „…(6) Органът, приел експертизата, не може да прехвърля задълженията си за изплащане на възнаграждение на вещите лица на страни по делото	Не се приема.	Уредбата относно присъждането на разноските се намира в процесуалните закони.

		или на трети лица…“ Предложение за промяна на чл. 31: „…Чл. 31. (1) В съдебното производство вещото лице започва дейността по извършване на експертизата, след като е внесен депозит за заплащане на труда му. (2) Възнаграждението на вещото лице не може да се определя под условие към него или да се обвързва с изхода от решаването на делото…“	Не се приема.	Вещи лица се назначават и от органите на досъдебното производство.
		Предложение за промяна на чл. 34: „…Чл. 34. (1) Вещото лице е длъжно да извърши експертизата добросъвестно съобразно поставените му задачи, като използва съвременните постижения в съответната научна област. (2) След като извърши необходимите проучвания и изследвания, вещото лице съставя писмен документ (експертиза) със следната структура и съдържание: 1. Уводна част, която съдържа: Вид на експертизата; Пореден номер на експертизата съгласно воденото деловодство; Имената, специалността и компетентността на вещото лице / вещите лица, изготвили експертизата; На какво основание и по кое дело се изготвя експертизата; Задачите, поставени на експертизата; 2. Констативно-съобразителна част, която съдържа: Материалите, които са били използвани при изготвяне на експертизата; Изследванията, които са извършени, с какви научни и технически средства са извършени и какви резултати са получени; Други специфични констативно-съобразителни части в зависимост от вида на експертизата; 3. Заключение: Изводите от експертизата и отговори на поставените въпроси; 4. Дата на приключване на експертизата и подписи на всички участващи в експертизата вещи лица. (3) Структурата на експертизата трябва да следва последователността на извършените проучвания и изследвания, които да са подробно описани. (4) Изводите в заключението и отговорите на	Не се приема.	С оглед на различните експертизи по класове и видове същите не могат да бъдат обхванати от унифициран образец.

		поставените въпроси трябва да произлизат от констатираните факти и доказателства, отразени в констативно-съобразителната част, чрез логическа връзка и научна обоснованост. (5) В заключението, доколкото е възможно, следва да има ясни отговори на поставените въпроси. (6) Когато експертизата не може да направи изводи, да даде определено заключение и да вземе становище по отделни или по всички въпроси, свързани с поставените задачи, тя излага това мотивирано в заключителната част. (7) В заключението вещото лице може да прави и изводи по въпроси, които не са му поставени от органа, назначил експертизата, но имат значение за решаване на делото. (8) В заключението вещото лице не трябва да излиза извън рамките на своята компетентност. (9) Всички извършени експертизи подлежат на регистриране, документиране и съхранение от вещото лице или в определена за това институция.“ Предложение за добавяне на т. 8 в Допълнителните разпоредби: „8. Загубен час“ – времето, необходимо и изразходвано при официално призоваване на вещото лице, използвано за пътуване, престой и други действия, когато не се касае за действително отработен час.“ Предложение за добавяне на т. 9 в Допълнителните разпоредби: „9. Приемане на експертиза – за досъдебното производство това е моментът, в който органът назначил експертизата се запознае с нея, който момент не може да бъде по-дълъг от 7 дена след деловодната регистрация на експертизата или прилагането и в делото; за съдебното производство това е моментът, в който съдебният състав приеме експертизата в съдебно заседание.“	Не се приема.	С оглед на неприетите по-горе предложения.

		Предложение за добавяне на т. 10 в Допълнителните разпоредби: „10. Първоначално възнаграждение – това е първоначално определена сума от назначаващия орган за назначаване на експертизата, която се променя в окончателно възнаграждение след представяне на справка-декларация от вещото лице. Предложение за добавяне на т. 11 в Допълнителните разпоредби: 11. Първоначален депозит – това са първоначалните суми, които следва да внесат страните по делото, по чието искане се извършва експертизата.“ Предложение за добавяне на т. 12 в Допълнителните разпоредби: 12. Услуга – всичко, което има стойност и е различно от стока, от парите в обращение и от чуждестранната валута, използвани като платежно средство.“ Направено е предложение за промяна на приложение № 2.		
10.	**Buenova** /Публикувано на Портала за обществени консултации/	За съжаление имаме поредния проект, с който не искате да решите проблема с вещите лица и с липсата на желаещи да работят като вещи лица, а да отбиете номера и да кажете - ето ние свършихме работата. Имам само един въпрос към всички Вас, защото считам за напълно излишно да коментирам каквото и да било друго. Имате едно вещо лице със стаж 10 години и едно вещо лице със стаж 1 година. Колко часа ще са нужни на първия и колко часа ще са нужни на втория, за да изготви една експертиза? Колко пари ще получи единия, ако напише реалните си часове, които са му били нужни за изготвянето на експертизата и колко другия? Какво ще е качеството	Не се приема.	В коментара не се съдържат конкретни предложения по проекта на нормативен акт.

на двете експертизи? Това справедливо ли ще е?

Давам пример с адвокатите, който е напълно приложим и тук, но за да не кажете, че не съм вещо лице.

На мен след толкова години ми трябват 30 мин, за да напиша една молба например, защото с един поглед знам какво да правя и имам сламка за всяко нещо. Освен това вече не набираме всичко на пишещи машини, а работим върху готови файлове.

На един колега с 1 година стаж, който никога не е работил по дело с ПТП или на друг макар и с 30 години стаж, който е работил по 1 ПТП през живота си ще му трябват много повече, за да прочете съдебната практика и да разбере какво трябва да направи, ако иска да го направи, както трябва.

В случая с вещите лица е същото. Едно вещо лице, което има дълъг стаж, още като види фотоалбума и вече 75% от експертизата му е написана. Формулите са му готови, има десетки идентични експертизи, от които може да използва сламката. На друго вещо лице без стаж ще му трябват седмици, за да стигне до там, откъде тръгва вещото лице със стаж и опит.

На следващо място - колко време ще му трябва на едно вещо лице, което е инвестирало в компютърен софтуер да сметне една експертизи и да направи симулация на едно ПТП и колко ще са нужни на онзи, който използва калкулатор и чертае схемите си на ръка?

И след като си отговорите на тези въпроси, ми отговорете справедливо ли е заплащането да се формира само на час?

Прегледът при един лекар отнема 20 мин, но в кабинета в ДКЦ-то ще Ви вземат 20лв., а при някой професор същият този преглед ще Ви струва 280лв.

Какво се получава на практика. Делата се

		напълниха с експертизи по 90 страници, в които вещите лица ненужно преписват протоколите за оглед , преписват разпитите на всички свидетели първо от ДП, а след това от съдебната фаза, използват шрифт 16 и оставят до 2 интервала между всеки ред, за да оправдаят пред съда часовете, които им се "връзват", за да получат за труда си възнаграждението, на което самите те са оценили знанията и уменията си. Дали е етично и как се чувстват мога само да предположа... Уважаеми властимащи, имаме огромен проблем с вещите лица и със забавянето на всички дела с години заради натовареността на вещите лица. Имам отговор от всички ОДМВР и прокуратури в страната, доказващи тези ми твърдения. Отправих молба до всички заинтересовани министерства този проблем да бъде решен радикално и ми беше отговорено, че се работи по проекта на наредбата, в чиято работна група бях и аз. С тези промени няма да постигнете НИЩО. Ако вещите лица имат смелостта да бъдат така директни като мен, нека потвърдят или отрекат тези ми твърдения. Ние искаме реално съкращаване на сроковете на разследване чрез своевременно изготвяне на експертизите не само в съда, но и в хода на ДП. Искаме да не се налага едно дело да бъде отлагано многократно поради невъзможността вещите лица да се явят в съда особено когато става въпрос за комплексна експертиза, в която участват няколко вещи лица, често от различни населени места, на които се налага да пътуват и да губят дни, за да защитят експертизата си. Искаме компетентни вещи лица, защото с тези експертизи се решават човешки съдби. Искаме изисквания към тях за използването на		

		съвременни експертни методи на работа. Искаме обучаване и повишаване квалификацията на вещите лица. Искаме регистър и атестации, защото има вещи лица, които биват назначавани само защото няма кой. Какво вещо лице по изготвянето на АТЕ може да бъде един инструктор? Защото има и такива. Предлагам: - Да се приеме Закон за съдебната експертиза, с който да се създаде - Институт за съдебна експертиза - Институтът да е към Министерството на правосъдието. - Институтът да има няколко областни подразделения по районите на Апелативните съдилища. - Всички експерти, които желаят да се впишат като вещи лица, да се вписват в Института - Всеки, който има нужда от експертиза, да се обръща към института - Институтът ще разпределя делата и ще определя вещите лица според тяхната квалификация и нивото на сложност на експертизата - Институтът ще отговаря за представяне на заключенията в срок - Институтът ще има собствен бюджет и ще отговаря за изплащането възнагражденията на вещите лица в срок - Институтът ще изготвя атестации на вещите лица - За вещи лица по дадена специалност да могат да се вписват вещи лица, завършили съответното		

		образование по конкретната специалност – в момента специалисти по застраховане и инструктори се вписват като вещи лица и изготвят АТЕ – решават човешки съдби, а АТЕ изготвят ССчЕ. - Трябва да има изискване към вещите лица да използват най-съвременните методи и непрекъснато да повишават своята квалификация – в резултат на експертизи невинни биват осъдени, а виновни биват оправдавани - В момента няма желаещи със стаж да работят като вещи лица, а тези, които желаят, нямат нужния стаж и няма кой да ги обучи. Трябва да се създаде механизъм, по който млади кадри да чиракуват при стари вещи лица и това да им се брои за стаж. В момента, за да се впишат като вещи лица им е нужен стаж, който те няма къде да натрупат. За целта след завършването на университета младите хора отиват да работят просто някъде, след което или остават там, или като се впишат като вещи лица този стаж всъщност с нищо не допринася за тяхната квалификация, защото са били приемчици в сервиза на Шкода например. Този проблем може да се реши и чрез обучения, които ще се водят от Института. - Вещите лица по някои специалности, като АТЕ например, трябва да минават периодично обучение за повишаване на тяхната квалификация. Лекари, адвокати и куп други специалисти имат такива изисквания, ходят по обучения, конференции, семинари, а вещите лица и инструкторите /последното между другото и не по темата/ работят без каквото и да е дори опреснително обучение и контрол. Ако имаше много вещи лица, конкуренцията щеше да ги принуждава да вървят напред и да се развиват. Но при този глад за вещи лица, всеки който е съгласен да пише /без да има огромно значение какво е написал/ е приет с		

		отворени обятия. Това води до некачествени експертизи, което налага след това повторни, разширени, допълнителни и влече след себе си куп други проблеми. - Съдебна медицина да се извади от болниците и да премине към Института, а помещенията на болницата да се ползват под наем – абсурдно е съдебен лекар, който би следвало да прави СМЕ и по дела срещу болниците да работят в тези болници и да са на подчинение на тяхното ръководство.		
11.	**Сдружение „ОКО-Обучение Консултации Оценки‘‘**	Предлагат създаване на чл. 2а: Чл. 2а Дейността на вещите лица при извършване на експертизи представлява доставка на услуга.	Не се приема.	Предложението излиза извън концепцията на наредбата и предполага законодателен анализ. Заключението на вещото лице /експертизата/ е един от доказателствените способи в наказателното и гражданското производство и в този смисъл организацията на съдебната експертиза следва да се обвърже с наличие на ефективна законова и подзаконова база, която да регулира дейността ѝ.
		Предлагат добавяне на чл. 7, ал. 3 със следния текст: (3) Всяко утвърдено вещо лице може да изготвя експертизи в тясната научна сфера, област от изкуството, оценяването или техниката, за която има необходимия образователен ценз и стаж.“	Не се приема.	В процесуалните закони е въведено такова изискване: Лица, на които се възлага експертиза - НПК

				Чл. 147. Експертизата се възлага на специалисти от съответната област на науката, изкуството или техниката. Назначаване на вещо лице - ГПК Чл. 195. (1) Вещо лице се назначава по искане на страната или служебно, когато за изясняване на някои възникнали по делото въпроси са необходими специални знания из областта на науката, изкуството, занаятите и други.
		Във връзка с изменението в чл. 8, ал. 1 предлагат да се актуализира и Наредба № 1 от 14 февруари 2007 г. за водене, съхраняване и достъп до търговския регистър и до регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и по-специално чл.129, ал. 1 от нея, тъй като е нелогично за всеки отработен час да се заплаща възнаграждение в размер 7 лв. би следвало вещите лица за оценка на непарични вноски да бъдат третирани със същата квалификация, както и вещите лица, извършващи съдебно оценителски експертизи.	Не се приема.	Предложението не касае обсъждания проект на нормативен акт.
		Предлагат вместо предложения текст в новата алинея 5 текста да бъде: В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 5:	Не се приема.	Предложеният от МП текст на ал. 5 е в съответствие с АПК, тъй като една от възможностите за уведомяване по реда на АПК е именно по електронна поща.

		(5) Когато заявлението с приложенията към него не съответстват на изискванията по чл. 10, ал. 1, кандидатът се уведомява по Административно процесуалния кодекс за нередностите, като се дава 7-дневен срок за отстраняването им. 2. Досегашната ал. 5 става ал. 6.		Допълнително е предложена възможност в случаите, когато такава не е посочена, уведомяването да става чрез интернет страницата на съответния орган на съдебната власт.
		Добавяне в чл. 12, ал. 5 (нова ал.6) следния текст (6) Утвърдените списъци се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник", в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“ и за публикуване в интернет.	Не се приема.	В чл. 12, ал. 6 е предвидено утвърдените списъци да се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет. Въвеждането и актуализирането на данни в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“ е уредено в чл. 42 от Наредбата.
		Предлагат добавяне в чл. 14, ал. 3 (нова ал.4) следния текст: (4) До 15 ноември списъците се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в „Държавен вестник“, в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“ и за публикуване в интернет.	Не се приема.	В чл. 14, ал. 4 е предвидено утвърдените списъци да се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет. Въвеждането и актуализирането на данни в Информационната система „Единен регистър на

				вещите лица“ е уредено в чл. 42 от Наредбата.
		Предлагат добавяне в чл. 16, ал. 3 (нова ал.5): (5) Решението на комисията за отписване на вещо лице от списъците се обнародва в „Държавен вестник“, в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“ и се публикува в интернет.	Не се приема.	В чл. 16, ал. 5 е предвидено решението на комисията за отписване на вещо лице от списъците да се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет. Това обстоятелство следва да се отрази и в съответния списък. Въвеждането и актуализирането на данни в Информационната система „Единен регистър на вещите лица“ е уредено в чл. 42 от Наредбата.
		Предлагат в допълнителната разпоредба на наредбата да бъде дадено определение за „многократно“, както и за „системно“.	Не се приема.	Съгласно чл. 37, ал. 1 и 2 от Указ № 883 от 24.04.1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове думи или изрази с утвърдено правно значение се използуват в един и същ смисъл във всички нормативни актове. Ако се налага отклонение от общоприетия смисъл на дума или израз, с допълнителна разпоредба се определя смисълът

		Предлагат текстовете на чл. 20 да са променят както следва: „Чл. 20. (1) При явяване на вещо лице, без да му бъде извършен разпит по независещи от него причини, на същото освен разходите се заплаща и обезщетение/компенсация в размер не по-малко от 5% от установената минималната работна заплата за страната към датата на явяване за всеки загубен час, включително и за времето необходимо за пътуване и подготовка. (2) При явяване на вещото лице, включително и когато е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза освен посочените в чл. 19, ал. 2 разноски се заплаща обезщетение в размер не по-малко от 5% от установената минималната работна заплата за страната към датата на явяване за всеки загубен час, включително и за времето необходимо за пътуване и подготовка. Предлагат промяна на текстовете на чл. от 24 и чл. 25: чл.24 ал. 1 "За всеки действително отработен час се заплаща възнаграждение в размер на 5% от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата." чл.25 ал.1 "За особено сложни и специфични експертизи, извършени от високо-квалифицирани вещи лица, възнаграждението може да бъде увеличено с 100 %." В чл.25 ал. 3 "За експертизи, извършени в почивни дни, възнаграждението се увеличава с 150 %, а през дните на официални празници с 200 %."	Не се приема.	им за съответния нормативен акт. Предложенията по глава четвърта „Условия и ред за определяне и изплащане на възнагражденията на вещите лица‘‘ от Наредбата са съобразени със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР.

		Предложение за промяна на чл. 26, който да придобие следния вид: „Чл. 26. (1) Изготвената експертиза се представя заедно със справка- декларация, към която се прилагат документи за извършените разходи, или със сметката по чл. 23, ал. 3. (2) Не се признават разходи за нощувки без представяне на документ или в размер над 15% от установената минимална работна заплата за страната към текущата дата. (3) Ако прецени, че са налице основания да увеличи първоначално определеното възнаграждение, органът, възложил експертизата, определя окончателно възнаграждение. (4) Ако вещото лице не представи справка-декларация или ако органът, възложил експертизата, прецени, че няма основание да увеличи възнаграждението, то остава в първоначално определения му размер или се определя по пазарна цена от органът възложил експертизата.“ Предложение за промяна на чл. 28, ал. 4, която да придобие следния вид: „...(4) Възнаграждение се определя и за устно допълнение към експертизата дадено в съдебно заседание, като стойността се определя от съдебния състав, без необходимост от справка-декларация, но не по-малко от 5% от установената минималната работна заплата за страната към съответната дата...“ Предложение за добавяне на чл. 28, ал. 5 със следния вид: „(6) Органът, приел експертизата, не може да прехвърля задълженията си за изплащане на възнаграждение на вещите лица на страни по делото	Не се приема.	Уредбата относно присъждането на разноските се намира в процесуалните закони.

		или на трети лица.“ Допълнителни мотиви относно хонорарите на вещите лица: В наредбата няма механизъм за арбитър в случай на намаляване на искания хонорар от вещото лице в справката – декларация. Необходим е независим орган, който бързо и компетентно, да решава такива спорове. Може би добре е да има комисия към ВСС, съставена от представители на вещите лица и съдебната система, която да разглежда подобни казуси.	Не се приема.	Няма процесуална пречка вещото лице да поиска увеличение на определеното му възнаграждение от органа, назначил експертизата (чл. 26, ал. 3 и чл. 27, ал. 4 от наредбата). Следва да се има предвид, че страните в съдебното производство също могат да вземат отношение към определеното възнаграждение на вещото лице, като съдът преценява дали да вземе предвид исканията или възраженията им. Съществува процесуална възможност въпросът за възнаграждението на вещото лице да се разгледа от въззивния съд по искане на страните за изменение на постановеното решение в частта му за разноските, в които се включва и възнаграждението на вещото лице – чл. 248 във връзка с чл. 274 от Гражданския процесуален кодекс. По този начин по-горният съд осъществява контрол за правилността на акта на съда, определил възнаграждението и разноските на вещото лице.
12.	**Nikolay.IT** /Публикувано на Портала за обществени консултации/	В допълнение искам да попитам защо няма работеща система за търсене и оценка на работата на вещите лица, както е разписано в Наредбата? Аз съм вещо лице от 4 години и името ми го има само в ДВ и в нито една от наличните "системи". Слагам думата	Не се приема.	Коментарът не съдържа конкретно предложение.

		"системи" в кавички, защото наличните регистри на вещите лица са пародии на електронни системи, които освен че не са функционални, са и неработещи. Да не говорим, че данните в тях не са обновявани с години.		
13.	**Петко Тодоров** /Публикувано на Портала за обществени консултации/	Относно предложеното допълнение на чл.16 (1), т.7 Предложено е допълнение „или при на определените от органа, възложил експертизата, срокове без уважителни причини в рамките на две години“, за което няма дефиниции за това, какво се разбира под „системно неспазване“ и „уважителни причини“. Това е празнота и текстът може да се тълкува превратно, както и да се използва против някои вещи лица. Например много често ми се налага да искам допълнителни материали, без които заключението би било непълно, а дори невъзможно. Това изисква време, което дори не е в полза на вещото лице, защото докато не предаде експертизата, няма да получи плащане. Всеки възложител има много добра представа за естеството и обема на възложените задачи и само той може да определи дали има забавяне. Поради изложеното по-горе не е възможно приложимо да се дефинира забавяне и по-скоро трябва да се допълни с дефиниция за термина „многократно освобождаване“ в съществуващия текст. Поради изложеното предлагам предложеното допълнение да отпадне.	Не се приема.	Съгласно чл. 37, ал. 1 и 2 от Указ № 883 от 24.04.1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове думи или изрази с утвърдено правно значение се използуват в един и същ смисъл във всички нормативни актове. Ако се налага отклонение от общоприетия смисъл на дума или израз, с допълнителна разпоредба се определя смисълът им за съответния нормативен акт.
		Относно предложеното допълнение на чл.19 (1) Предложено е допълнение „По разследвания, възложени от европейски делегирани прокурори на следовател от Националната следствена служба, разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, когато не са извършени от служител на ПРБ, назначен на	Приема се по принцип.	Предложеното допълнение е оттеглено.

		експертна длъжност, се заплащат от бюджета на Администрацията на европейските делегирани прокурори в Република България.“. Това е добре, но какво става по възложени експертизи от европейски делегирани прокурори на други разследващи органи? Имам такива възлагани експертизи от ГД НП – МВР, например. Би следвало да не е ограничен обхвата на прилагане само до НСлС. Относно предложеното допълнение на чл.20 Предложено е изменение, като числото „20“ се заменя с числото „40“ относно явяване за изслушване по изготвена експертиза. Първо – считам, че към днешна дата дори 40 лв. за явяване не е достатъчно, като се има предвид, че за явяването отнема поне 2 часа, които по предложеното почасово заплащане по чл.24 от 3.5% от МВР, която е 933 лв. са на стойност 65.31 лв = 2 ч. * 933 лв. * 3.5/100. На второ място - не е отчетено, че вещото лице трябва да отдели време и за подготовка за предстоящото изслушване, независимо дали същото ще се състои или не. Всичко това представлява ангажиране на време на вещото лице, през което то би работило и за това време да би получило сума за положен труд. Поради изложеното предлагам изменението да бъде обвързано с МРЗ за страната, като справедливото измерение би било 10% от МРЗ вместо фиксираната сума от 40 лв., която съвсем скоро може да се обезцени. Относно предложеното изменение в чл.23 (1) В проекта няма предложени изменения и допълнения, но поради това, че органът, възложил експертизата не е компетентен в съответната област,	Не се приема. Не се приема.	Предложенията по глава четвърта „Условия и ред за определяне и изплащане на възнагражденията на вещите лица‘‘ от Наредбата са съобразени със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР. Уредбата в наредбата следва стриктно установеното нормативно решение в

		то той не и би следвало да има и компетентност за произнасяне по т.т.1, 2, 3 и 4. Следователно текстовете по тези точки трябва да бъдат отменени, защото по тези въпроси са компетентни единствено вещи лица от съответната област. Органът, възложил експертизата, може да прецени само доколко експертизата е дала изчерпателен и ясен отговор на поставените въпроси.		Гражданския процесуален кодекс, Административнопроцесуалния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, че разноските, включително за възнагражденията на вещите лица, се определят от съда. Член 23, ал. 2, изречение второ от наредбата е следствие от този принцип.
		Във връзка със заплащането на положения труд от вещите лица няма установен ред за обжалване на неправилно определени (да се разбира намалени) техни възнаграждения. Имам вече две преписки по драстични намаления, които се въртят в ПРБ, като по едната от ВКП е отменено изначалното Постановление за възнаграждение, но няма произнасяне с ново, при все че е изминала 1 година и 2 месеца от предаване на експертизата.	Не се приема.	Няма процесуална пречка вещото лице да поиска увеличение на определеното му възнаграждение от органа, назначил експертизата (чл. 26, ал. 3 и чл. 27, ал. 4 от наредбата). Следва да се има предвид, че страните в съдебното производство също могат да вземат отношение към определеното възнаграждение на вещото лице, като съдът преценява дали да вземе предвид исканията или възраженията им. Съществува процесуална възможност въпросът за възнаграждението на вещото лице да се разгледа от въззивния съд по искане на страните за изменение на постановеното решение в частта му за разноските, в които се включва и

				възнаграждението на вещото лице – чл. 248 във връзка с чл. 274 от Гражданския процесуален кодекс. По този начин по-горният съд осъществява контрол за правилността на акта на съда, определил възнаграждението и разноските на вещото лице.
		Относно предложеното изменение в чл.24 (1), т.1 и вр. чл.27 (1) Предложено е почасовото заплащане от 3% да се замени с 3.5% от установената МРЗ за страната. Това е допълнителна мотивация на вещите лица, но това далеч не е достатъчно, защото няма реални гаранции за заплащане на положения труд. Без такива гаранции всичко остава пожелателно, независимо че с изменение в чл.27 (1) срокът за плащане се променя от 60 на 30 дни. Текстът в чл.24 (1) „…към датата на възлагане на експертизата.“ представлява намаляване на почасовото заплащане за положен труд през дни, за които МРЗ е била по-голяма от МРЗ за страната при възлагане на експертизата. Поради изложеното предлагам текстът „към датата на възлагане на експертизата.“ да бъде отменен. Отново обръщам внимание върху това, че няма установен ред за обжалване на неправилно определени възнаграждения, било то по реда на административното производство.	Не се приема.	Предложенията по глава четвърта „Условия и ред за определяне и изплащане на възнагражденията на вещите лица‘‘ от Наредбата са съобразени със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР.
		Относно предложеното изменение в чл.26 (2), т.3	Не се приема.	Предложенията по глава четвърта „Условия и ред за определяне и изплащане на

		Предложено е изменение, като числото „50“ се заменя с числото „150“ относно ограничението за плащане на разходи за една нощувка. Ако приемем, че сумата от 150 лв. е актуална към днешна дата, то същата може да не е актуална дори в близко бъдеще. Това е основание да предложа същата сума да бъде обвързана с МРЗ за страната. Сумата от 150 лв. съставлява 16% от 933 лв., поради което предлагам вместо 150 лв. да се определи като 16% от МРЗ за страната или друг по-висок процент. Наред с това при всяко обвързване с МЗР, било то за явяване по изслушване, почасовото заплащане или ограничителната сума за нощувка да няма други условия, подобно на предложения за отмяна текст „…към датата на възлагане на експертизата.“ в чл.24 (1). Относно преходни разпоредби Към 01.03.2024 г. ще има експертизи, които са: назначени, но не са предадени; предадени, но не са приети с акт на възложителя или приети, но са неплатени. Това налага в преходни разпоредби изрично да бъде установено кои текстове от Наредбата ще са приложими. Например, че за всички изброени случаи ще се прилагат текстовете, които са в сила от 01.03.2024 г.	Не се приема.	възнагражденията на вещите лица‘‘ от Наредбата са съобразени със становище на Висшия съдебен съвет относно необходимите допълнителни средства за осигуряване на прилагането на акта, както и със становището на МВР, съгласно което приемането на проекта би довел до необходимост от осигуряване на допълнителни средства по бюджета на МВР. Съгласно заключителната разпоредба към проекта параграфи 11, т. 1 и 2 в частта относно замяната на числото „20“ с „40“, § 14, т. 1 и § 15, които влизат в сила от 1 януари 2025 г.
14.	**Сдружение Камара на вещите лица в България**	Разходите на вещите лица са съпоставими с разходите на адвокатите, а в много случаи – значително по-високи. Към момента нормативно признатите разходи за адвокатите са в размер на 40%,	Не се приема.	Предложението изисква изменения в Закон за данъците върху доходите на физическите лица.

		а на вещите лица – 25%. Предлагаме нормативно признатите разходи на вещите лица да се приравнят към тези на адвокатите – 40% Предлагаме в Закон за данъците върху доходите на физическите лица, чл.29, т.2 б. “г“ да бъде добавен текст „и вещи лица“		
15.	**Кристина Найденова Председател на СДРУЖЕНИЕ „Асоциация на оценители, вещи лица и експерти“**	Има някои дребни подобрения в наредбата, свързани най-вече с възлагането на експертизи по разследвания, възложени от европейски делегирани прокурори на следователи от Националната следствена служба. Това са единични случаи. Остава нерешен съществения проблем за достъпа на вещите лица до електронните варианти на делата/производствата. В момента достъпът до електронните варианти на делата/производствата е възможен, освен за служители на съдебната система, само за адвокати и заинтересованите участници в делата/производствата. Ако вещите лица имаме достъп до електронните варианти на производствата, парите, които сега се използват за заплащане на разходите за пътувания за получаване на документите по производствата, съответно предаване /връщане/ на документите, могат да се използват за увеличаване на часовата ставка по чл. 24, ал. 1. Така часовата ставка ще бъде увеличена в рамките на съществуващият бюджет на органите на съдебната власт. Часовата ставка за заплащане труда на вещите лица е увеличена, но все още е несъизмерима с размера на часовите ставки заплащани от други институции и на свободния пазар на експертни услуги,	Не се приема.	В коментара не се съдържат конкретни предложения.

която в момента е около 100 лв/час без ДДС.

Срокът за заплащане на възнагражденията на вещите лица се променя от 60 дни на 30 дни, продължава да бъде прекалено дълъг предвид възможните съвременни начини на разплащане – интернет банкиране и др.

Възлага се изготвяне на експертизи на вещи лица, защото органът, възложил експертизата не е компетентен в съответната област, но когато дойде време да се заплати трудът положен за изготвяне на експертизата, същият орган изведнъж става изключително компетентен по въпросите за заплащането на труда на вещите лица и почти винаги заплащането се коригира в посока намаляване на същото. Органът възложил изготвянето на експертизата не би трябвало да има право да коригира справката-декларация /Приложение № 2 към чл. 23, ал. 2 и чл. 24, ал. 2/. Трябва да има механизъм за обжалване коригирането /намаляването/ на възнагражденията на вещите лица.

В немалко случаи вещите лица не получаваме определените възнаграждения в пълен размер /когато определеното възнаграждение е по-голямо от внесения от страните депозит/. Единственият начин е остатъка от възнаграждението да бъде получен чрез процедура свързана с издействане на изпълнителен лист и съдействие от ЧСИ. Това са разходи на време и пари за вещите лица. Вещите лица работят за съдебната система, но ни се налага да търсим заплащането си от страните по делата/производствата. Трябва да има механизъм да получаваме възнагражденията си от съдебната система, за която работим.

16.	**Валентин Радев** **Председател на СРК-Бургас, Сливен и Ямбол към КНОБ, вещо лице към БОС**	Подкрепям всичко написано по-горе. 1. Няма работещ регистър. 2.Органа назначил експертизата, определя възнаграждението на вещото лице, а не справка-декларацията. 3. Приложение № 1 към чл. 4: 5.8. Съдебнооценителска автотехническа експертиза противоречи на Закона за независимите оценители. Единствено оценители вписани в регистъра на КНОБ и могат да правят оценителски експертизи. 4. В 10. Клас „Оценителни експертизи“, се ползват всякакви вещи лица, с различни удостоверения, лицензи, сертификати и тн., а не както е по ЗНО.	Не се приема.	Коментара не съдържа конкретни предложения или мотиви относно твърдяно противоречие с нормативен акт от по-висока степен.